

PUNCT DE VEDERE ȘI RECOMANDARE DE VOT

**Adresate membrilor delegației Parlamentului României la Adunarea
Parlamentară a Consiliului Europei**

**privind Raportul și proiectul de Rezoluție „Accesul femeilor la îngrijirea
medicală legală: problema utilizării nereglementate a obiecției pe
motive de conștiință”**

Stimați membri ai delegației României la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei,

În numele unor organizații nonguvernamentale dedicate promovării valorilor vieții umane, familiei tradiționale și libertății religioase, vă scriem în legătură cu **Raportul „Accesul femeilor la îngrijirea medicală legală: problema utilizării nereglementate a obiecției pe motive de conștiință”** (*“Women’s access to lawful medical care: the problem of unregulated use of conscientious objection”*), raportor Christine McCafferty (Marea Britanie), raport programat a fi dezbătut în sesiunea plenară APCE de joi, 7 octombrie 2010.

Raportul privește în special domeniul sănătății femeilor, în particular avortul, dar și alte practici precum eutanasia, reproducerea asistată sau sterilizarea.

Rezoluția invită statele europene să restrângă prin lege exercițiul obiecției pe motive de conștiință pentru a facilita accesul la avort și alte practici. Așa cum se afirmă în Raport, Adunarea Parlamentară ar fi *“profund preocupată”* de *“folosirea crescândă și nereglementată”* a obiecției pe motiv de conștiință în *“domeniul îngrijirii sănătății”* atunci când personalul medical și furnizorii instituționali *“refuză să furnizeze anumite servicii de sănătate, bazându-se pe obiecții religioase, morale sau filosofice.”*

Recomandarea, odată adoptată, va cere statelor membre să *“oblige furnizorii de servicii medicale să furnizeze tratamentul la care pacientul are dreptul legal, în ciuda obiecției pe motive de conștiință”* și să creeze *„un mecanism eficient de reclamații/plângeri împotriva celor care uzează de dreptul la obiecția de conștiință”*.

Acest Raport este un motiv de substanțială preocupare pentru noi, întrucât **urmărește eliminarea, practic, a folosirii obiecției pe motive de conștiință de către personalul medical care refuză să practice anumite proceduri precum avortul sau eutanasia**, amenințând dreptul la libertatea conștiinței și libertatea religioasă al furnizorilor de servicii de

sănătate în general (personal individual dar și spitale sau clinici, inclusiv private și confesionale).

De aceea, **obiectăm cu fermitate la acest Raport și vă solicităm cu respect să votați ÎMPOTRIVA adoptării sale.**

Rezumatul motivelor pentru care vă solicităm să votați împotriva raportului:

- **Dreptul la obiecția pe motive de conștiință este întemeiat pe etica medicală și pe dreptul natural, fiind totodată un drept fundamental, protejat de legea europeană și internațională.**
- **Avortul nu este un drept protejat de legea europeană sau internațională.**
- **Reglementarea obiecției pe motive de conștiință cade în afara jurisdicției Consiliului European și este în sine contradictorie.**
- **Toate statele membre au deja legi care fac referire la dreptul la obiecția pe motive de conștiință al personalului medical, deci nu este nevoie de noi reglementări.**
- **Procedura de reclamații este injustă și lipsește personalul medical de metode de contestare.**
- **Anumiți termeni din raport nu sunt definiți în nici un fel, lăsând loc la abuzuri.**
- **Raportul contrazice flagrant alte rezoluții și documente ale CE și ale altor organisme internaționale.**
- **Subiectivitatea autorilor raportului este evidentă.**

Expunerea de motive pe larg

1. Dreptul la obiecția pe motive de conștiință este întemeiat pe codul eticii medicale

Dreptul la obiecția pe motive de conștiință are temei în codurile de conduită ale meseriei de medic. Codul internațional al Eticii Medicale, adoptat în 1949 de Asociația Medicală Mondială, stabilește: „*Medicul va avea permanent în minte obligația de a apăra viața umană de la concepție. Avortul terapeutic poate fi practicat dacă conștiința medicului și legea națională o permit*”. În concordanță, Codul de deontologie medicală în vigoare în România (adoptat de Colegiul Medicilor în anul 2005) prevede, la art. 125, că „*Orice medic este liber să refuze fără explicații cererea de întrerupere voluntară a sarcinii*”. De asemenea, alte organizații proeminente de profil precum Asociația Medicală Americană susțin integral dreptul personalului medical la obiecția pe motive de conștiință.¹

2. Toate statele membre au deja legi care fac referire la obiecția pe motive de conștiință al personalului medical, deci nu este nevoie de noi reglementări

¹ Este de notat că și varianta clasică a jurământului lui Hipocrate interzicea medicului să administreze avortive. De asemenea, jurământul medicului în forma adoptată de Asociația Medicală Mondială în 1948 afirmă „*voi păstra cel mai înalt respect vieții umane din momentul concepției, chiar și sub amenințare*”.

Toate cele 47 de state membre ale Consiliului Europei (CE) au legi care guvernează exercițiul obiecției pe motive de conștiință pentru personalul medical. Așa încât nu există absolut nici o nevoie presantă pentru ca CE să solicite reglementări adiționale. O astfel de acțiune nu doar că ar reprezenta o schimbare evidentă în politica ultimilor 40 de ani, dar ar crea și probleme în plus prin impunerea statelor membre, state suverane, a unui punct de vedere al raportorului. Mai mult, contrar concluziilor Raportului, majoritatea statelor membre sunt reprezentate în Federația Internațională de Ginecologie și Obstetrică și Organizația Mondială a Sănătății. Codurile etice ale acestor organisme menționează direct dreptul la obiecția pe motive de conștiință și specifică soluții pentru pacienți în astfel de cazuri.

3. Avortul nu este un drept protejat de legea europeană sau internațională. Reglementarea sa este în afara jurisdicției Consiliului Europei

Raportul prezintă „serviciile de planificare familială și tehnologii reproductive, avort sigur acolo unde este legal și ușurarea durerii prin metode de scurtare a vieții pentru bolnavii în stadiu terminal” (§2.4) ca pe un “drept al omului” la servicii de sănătate de bază. În realitate, avortul nu este un drept conferit de nici un document internațional, cu atât mai puțin de Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Convenția), și nu este - și nu trebuie considerat a fi - un element al „serviciilor medicale de bază”.

În cazul *Tysiack contra Polonia*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), chiar dacă a decis că procedurile în vigoare în Polonia pentru obținerea unui avort din motive medicale (așa-numitul „avort terapeutic”) violează art. 8 al Convenției, nu a intervenit în dreptul statelor de a limita avortul la situațiile în care viața sau sănătatea mamei sunt în pericol iminent. Așa încât, cel puțin implicit, Curtea a recunoscut dreptul statelor de a reglementa strict avortul, aderând la politică suveranității statelor în anumite domenii ale dreptului („principiul subsidiarității”).

Tot CEDO, în cazul *Vo contra Franța*, a decis că definirea dreptului la viață și determinarea momentului în care viața începe este exclusiv de competența statelor membre. Curtea a hotărât că CE și organismele sale nu pot să impună propriile puncte de vedere sau norme morale statelor membre în ce privește problematica avortului. Suveranitatea națională și culturală cere ca astfel de judecăți morale, filosofice, biologice și teologice cu privire la drepturile și protecția care sunt acordate copilului nenăscut trebuie reglementate doar la nivel intern.

Nu doar că avortul nu este un drept în țările Consiliului Europei, dar există state membre care declară avortul un act criminal în majoritatea circumstanțelor, permițând excepții doar în cazul în care continuarea sarcinii amenință grav sănătatea sau viața mamei și nu există altă metodă pentru a îndepărta pericolul. Această demonstrație că, și practic, avortul nu este văzut în toate statele membre ca un procedeu acceptabil și cu atât mai puțin ca un „drept”.

Așadar, întrucât avortul - în special avortul „la cerere” - nu este un drept fundamental recunoscut de Convenție, statele membre nu pot pune în balanță accesul la avortul la cerere cu dreptul fundamental (cum se va arăta în continuare) la obiecția pe motive de conștiință în cazul personalului medical care decide să refuze practicarea avortului.

4. Dreptul la obiecția pe motive de conștiință este întemeiat pe filosofie și pe dreptul natural și este un drept fundamental, protejat de legea europeană și internațională

Dreptul la obiecția pe motive de conștiință are un puternic suport în filosofie și în dreptul natural. Ambele preced și se află deasupra dreptului pozitiv. Prin reglementarea obiecției pe motive de conștiință, dreptul pozitiv n-a făcut altceva decât să recunoască ceea ce există deja - o datorie morală inerentă, un drept supra-legal al medicului de a urma propriile convingeri interioare. În Raport se afirmă că obiecția pe motive de conștiință este utilizată arbitrar și că subminează „domnia legii”; această pretenție este falsă, întrucât exercitarea acestui drept este înrădăcinată nu doar în convingerea personală, dar mai important, în adevărul obiectiv că anumite drepturi fundamentale (cum este și cel la obiecția pe motive de conștiință) se află deasupra întregului sistem de drept pozitiv. Orice încercare de reglementare a obiecției pe motive de conștiință prin dreptul pozitiv este injustă și inacceptabilă. Așa cum ne amintește Toma d’Aquino, o lege nedreaptă nu este lege, ci fărădelege.

Personalul medical, în special medicii, au o bază solidă în conștiință și credințele lor religioase atunci când refuză să participe la avortarea unui copil. Spre deosebire de avort, dreptul fundamental la credința și practica religioasă este protejat de articolele 9 și 14, printre altele, ale Convenției Europene a Drepturilor Omului. În plus, dreptul la obiecția pe motive de conștiință își găsește protecția adecvată sub art. 18 al Pactului Internațional pentru Drepturi Civile și Politice², la care România și marea majoritate a statelor membre ale CE sunt parte. Mai mult, dreptul la obiecția pe motive de conștiință este specific recunoscut de Carta Fundamentală a Drepturilor Uniunii Europene, capitolul „Libertatea de gândire, conștiință și religie”, articolul 10, secțiunea a 2-a: *„Dreptul la obiecție pe motive de conștiință este recunoscut în conformitate cu legile interne care reglementează exercitarea acestui drept.”*

Așadar, dreptul la obiecția pe motive de conștiință este explicit menționat, spre deosebire de pretinsul „drept la avort” care nu apare menționat nicăieri.

5. Proscrierea/reglementarea obiecției pe motive de conștiință este oximoronică

Ideea reglementării obiecției pe motive de conștiință este un paradox lipsit de coerență logică. Atunci când personalul medical acționează conform conștiinței sale refuzând să îndeplinească o anumită procedură medicală precum avortul sau eutanasia, el obiectează în fața unei legi pozitive în vigoare. El refuză întrucât conștiința sa nu îi permite să acționeze în concordanță cu legea. Încercarea de a impune o reglementare care să împiedice personalul medical să mai uzeze de obiecția pe motive de conștiință nu va face, deci, nimic altceva decât să furnizeze acestuia un nou motiv pentru a obiecta, în baza conștiinței sale și care totodată va crea tensiuni și probleme în domeniul medical. Statele membre care au prevăzut explicit un drept la obiecția pe motive de conștiință au făcut-o nu doar pentru a proteja un drept fundamental al personalului medical, dar și pentru a evita controversa care va rezulta în mod inevitabil, odată impusă o reglementare precum cea solicitată în Raport.

² „[...]2. Nimeni nu va fi supus vreunei constrângeri putând aduce atingere libertății sale de a avea sau de a adopta o religie sau o convingere la alegerea sa.[...]”

6. Termenul „urgentă” nu este definit

Conform raportului, dacă un anumit caz este considerat urgentă, sau nu există nici un alt profesionist medical disponibil, dreptul la obiecția pe motiv de conștiință este negat (§4.3.29), forțând prin aceasta medicul să acționeze împotriva conștiinței prin întreruperea sarcinii. O astfel de prevedere este foarte periculoasă, întrucât termenul „urgentă” nu este definit. Practic orice avort poate fi considerat „situație de urgență” pe criterii relative și subiective.

7. Procedura de reclamații este injustă și lipsește personalul medical de metode de contestare

Raportul McCafferty propune o procedură de plângeri/reclamații pentru investigarea și penalizarea unui membru al personalului medical care este acuzat de a-și fi exercitat incorect dreptul la obiecția pe motive de conștiință (§4.6.41). Nu se ia în considerare un organism extern, independent care să asigure imparțialitatea deciziei și nu se menționează nici un drept la apel al celui reclamat. Aceasta nu înseamnă că, la introducerea unei proceduri corecte pentru plângeri am putea fi de acord cu raportul McCafferty; așa cum am arătat, dreptul la obiecția pe motive de conștiință este în primul rând un drept fundamental pe care nici un tribunal, comitet sau procedură nu îl poate investiga și împotriva căruia nu se poate legifera.

8. Raportul McCafferty contrazice flagrant alte rezoluții ale CE și ale altor organisme internaționale

Există alte documente ale CE referitoare la obiecția pe motive de conștiință. Rezoluția 337 (1967) și recomandările 816 (1977), R(87)8, 1518 (2001) ale Consiliului Europei precum și documentul Directoratului General pentru Drepturile Omului și Afaceri Legale al Consiliului Europei din decembrie 2007 privind obiecția pe motive de conștiință față de serviciul militar întăresc existența dreptului la obiecția pe motive de conștiință ca o „*convingere profundă din motive religioase, etice, morale, umanitare, filosofice sau similare*” (337 (1967) A.1). Rezoluția Bandre, Molet și Bindi (1994, §14), luând în considerare documentele de mai sus, solicită tuturor statelor să asigure exercitarea acestui drept, chiar și acolo unde nu [mai] există serviciu militar obligatoriu. Cu atât mai mult, obiecția pe motive de conștiință la proceduri medicale anti-viață trebuie protejată și facilitată în practică.

Comisia pentru Drepturile Omului a Națiunilor Unite a recunoscut formal dreptul la obiecția pe motive de conștiință la 10 martie 1987 și a făcut apel la statele membre să o implementeze. Parlamentul European a adoptat, la 7 februarie 1983, o rezoluție care admite că „*nici un tribunal sau comisie nu poate penetra conștiința unui individ și o declarație de motive trebuie așadar să fie suficientă în vastă majoritate a cazurilor pentru a asigura statutul celui care apelează la obiecția pe motive de conștiință*”.

9. Subiectivitatea autorilor raportului este evidentă

În totalitatea sa, acest raport este puternic subiectiv și îndreptat împotriva celor care uzează de obiecția pe motive de conștiință, întrucât este produs și prezentat de persoane cu orientări radicale anti-viață, precum: Christine McCafferty, fostă membră a Grupului Socialist din APCE, dr. Christian Fiala, ex-Președinte al Federației Internaționale a Asociațiilor

Profesioniști în Avort și Contracepție, Austria și Christina Zampas, Senior Regional Manager și Legal Adviser pentru Europa al Centrului pentru Drepturi Reproductive (§1.2 n2).

CONCLUZIE

Obiecția pe motive de conștiință este un simbol al libertății și totodată al supremației dreptei judecări asupra legii pozitive injuste. Faptul că aproape toate legile legate de avort și eutanasiile conțin o “clauză de conștiință” este o încuviințare a imoralității acestor practici și a absenței dreptului de a avea acces la astfel de practici. Transformarea dreptului fundamental al obiecției morale într-o excepție, așa cum urmărește Raportul McCafferty, este inacceptabilă.

Viața umană în toate stadiile sale de dezvoltare merită cel mai înalt grad de protecție. Doar pentru că viața umană există din momentul concepției poate o persoană să se nască. Fără dreptul la viață, toate celelalte drepturi sunt lipsite de înțeles. Pentru acei membri ai personalului medical care au experiență imediată în asistarea sarcinii și nașterii, care zi de zi sunt martori ai miracolului vieții și împărtășesc credința că întreruperea sarcinii înseamnă distrugerea vieții copilului nenăscut, o lege care să îngrădească obiecția pe motive de conștiință este barbară.

În baza acestor argumente, **semnatarii prezentului memoriu solicită delegaților României la Adunarea Parlamentară a Consiliului European să voteze **ÎMPOTRIVA** adoptării acestui Raport.**

Semnatar:

Federația Organizațiilor Ortodoxe Pro-vita din România
Dr. med. Christa Todea Gross, vicepreședinte

Asociația Alianța Familiilor din România
Bogdan Mateciuc, director executiv

Fundația Pro Vita Medica Timișoara
Dr. med. Cristina Valea

Asociația Caritas București
Pr. Alexandru Cobzaru, director

Asociația Darul Vieții, Timișoara
Pr. Ioan Chișărau, președinte

Asociația Familia și Viața, Roman
Maria Gherghel, director

Document întocmit de Asociația Pro-vita pentru Născuți și Nenăscuți – Filiala București
www.provitabucuresti.ro, tel. 0728673673 fax 0318152780, provitabucuresti@yahoo.com